

Dokument z posiedzenia

B9-0330/2021

7.6.2021

PROJEKT REZOLUCJI

złożony w następstwie oświadczeń Rady i Komisji

zgodnie z art. 132 ust. 2 Regulaminu

w sprawie systematycznych represji na Białorusi i ich konsekwencji dla bezpieczeństwa europejskiego po uprowadzeniu kilku osób z unijnego samolotu cywilnego przechwyconego przez władze białoruskie (2021/2741(RSP))

Helmut Scholz

w imieniu grupy The Left

Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie systematycznych represji na Białorusi i ich konsekwencji dla bezpieczeństwa europejskiego po uprowadzeniu kilku osób z unijnego samolotu cywilnego przechwyconego przez władze białoruskie (2021/2741(RSP))

Parlament Europejski,

- uwzględniając sprawozdanie Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka z 15 lutego 2021 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw człowieka na Białorusi w kontekście wyborów prezydenckich w 2020 r.,
 - uwzględniając rezolucję Rady Praw Człowieka ONZ z 5 marca 2021 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw człowieka na Białorusi w okresie poprzedzającym wybory prezydenckie w 2020 r. i w następstwie tych wyborów,
 - uwzględniając sprawozdanie sprawozdawcy Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) w ramach mechanizmu moskiewskiego w sprawie domniemanych naruszeń praw człowieka w związku z wyborami prezydenckimi 9 sierpnia 2020 r. na Białorusi, opublikowane 5 listopada 2020 r., oraz zawarte w nim zalecenia,
 - uwzględniając art. 132 ust. 2 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że białoruskie służby bezpieczeństwa i agencja kontroli ruchu lotniczego zmusiły lot nr 4978 linii Ryanair z Aten do Wilna do lądowania w Mińsku w związku z groźbą podłożenia bomby, co zostało już zakwestionowane; mając na uwadze, że ten ostatni incydent doprowadził do wzrostu zainteresowania międzynarodowej opinii publicznej oraz rosnącej krytyki w wielu państwach;
- B. mając na uwadze, że przymusowe lądowanie samolotu linii Ryanair sterroryzowało niewinnych pasażerów na pokładzie i ogólnie naruszyło podstawowe normy bezpieczeństwa w lotnictwie cywilnym;
- C. mając na uwadze, że incydent ten jest ostatnim z serii wydarzeń politycznych, które wywołały poważne zaniepokojenie wśród szerokiej części społeczeństwa białoruskiego, wielu obywateli i sił opozycyjnych, znajdujących się od co najmniej dziewięciu miesięcy pod rosnącą presją ze strony reżimu Łukaszenki; mając na uwadze, że należy go rozpatrywać w kontekście ogólnych wydarzeń społecznych, politycznych i gospodarczych na Białorusi, które doprowadziły do polaryzacji i głębokich podziałów w społeczeństwie białoruskim;
- D. mając na uwadze, że ogłoszenie wyników wyborów 9 sierpnia 2020 r. wywołało masowe protesty kwestionujące ważność wyniku tych wyborów; mając na uwadze, że zarówno dochodzenia, jak i konkluzje ONZ i OBWE potwierdziły doniesienia o poważnych naruszeniach praw człowieka i praw demokratycznych na Białorusi w okresie poprzedzającym wybory prezydenckie w 2020 r. i w następstwie tych wyborów, w tym liczne akty tortur, wymuszone zaginięcia, uprowadzenia i arbitralne wydalenia, w tym umotywowane politycznie arbitralne wydalenie z terytorium Białorusi członków

Rady Koordynacyjnej, arbitralne aresztowania i zatrzymania, w tym nieletnich, akty przemocy seksualnej i przemocy ze względu na płeć, arbitralne pozbawianie życia, ataki na członków opozycji politycznej, w tym członków Rady Koordynacyjnej, obrońców praw człowieka, przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, dziennikarzy i innych pracowników mediów oraz osób usiłujących w sposób pokojowy korzystać ze swoich praw obywatelskich i politycznych, a także ich nękanie, zastraszanie i arbitralne zatrzymywanie, odmawianie prawa do wolności pokojowego zgromadzania się, oraz odmawianie prawa do wolności wyrażania opinii oraz wolności wypowiedzi, zarówno w internecie, jak i poza nim, w tym poprzez ataki na media i regularne nękanie dziennikarzy podczas pełnienia przez nich uzasadnionych funkcji w ramach zgromadzeń, poprzez odbieranie akredytacji pracownikom zagranicznych mediów, blokowanie stron internetowych niezależnych mediów i blokowanie internetu;

- E. mając na uwadze, że według danych prokuratury generalnej w okresie od sierpnia 2020 r. do kwietnia 2021 r. wszczęto ponad trzy tysiące spraw karnych związanych z organizacją i przeprowadzeniem nielegalnych imprez masowych i protestów; mając na uwadze, że zgłosiła ona również ponad 750 aktów rzekomego zniszczenia budynków i mienia, około 600 przypadków znieważenia urzędników państwowych oraz ponad 300 przypadków przemocy lub gróźb jej użycia wobec funkcjonariuszy policji; mając na uwadze, że według szacunków ponad 300 osób jest przetrzymywanych jako więźniowie polityczni, a ponad 30 000 osób zostało zatrzymanych; mając na uwadze, że jest wiele doniesień o domniemanych torturach;
- F. mając na uwadze, że w kontekście protestów rutynowo zatrzymywano zwłaszcza dziennikarzy i działaczy mediów społecznościowych oraz blogerów; mając na uwadze, że aresztowano setki dziennikarzy, kilkudziesięciu zostało skazanych na areszt administracyjny i podobno doświadczyli przemocy, a kilku zostało ukaranych grzywną; mając na uwadze, że dziennikarze zostali umieszczeni w areszcie tymczasowym i postawiono im zarzuty karne; mając na uwadze liczne doniesienia o cofnięciu przez władze akredytacji dziennikarzom, w tym korespondentom zagranicznych mediów, z których kilku zostało aresztowanych i wydalonych z Białorusi;
- G. mając na uwadze, że Komitet Praw Człowieka ONZ i inne międzynarodowe mechanizmy praw człowieka wielokrotnie zwracały uwagę na fakt, że wiele przepisów białoruskich ram prawnych jest sprzecznych z międzynarodowymi normami i standardami oraz że ograniczają one wolność wypowiedzi zarówno w internecie, jak i poza nim; mając na uwadze, że kolejne zmiany ustawy o środkach masowego przekazu rozszerzyły ograniczenia dotyczące licencjonowania, monitorowania treści oraz procedur ostrzegania i zawieszania mediów na zasoby i media internetowe, a także przyznały władzom szeroką swobodę decyzyjną do blokowania stron internetowych bez decyzji sądu;
- H. mając na uwadze, że w maju 2021 r. przyjęto dodatkowe zmiany obowiązującego prawa dotyczącego mediów; mając na uwadze, że zmiany te umożliwiają zamykanie mediów bez rozprawy sądowej; mając na uwadze, że dziennikarze relacjonujący niedozwolone wydarzenia będą traktowani jak uczestnicy tych wydarzeń; mając na uwadze, że zakazane będą transmisje na żywo (transmisje na żywo w internecie) oraz publikowanie sondaży przez podmioty nieposiadające akredytacji; mając na uwadze, że rozszerzony został wykaz powodów odmowy akredytacji prasowej, podobnie jak wykaz rodzajów

treści zakazanych w mediach; mając na uwadze, że wszystkie te środki zostały podjęte przez obecne władze Białorusi w celu dalszego ograniczania wolności mediów, wypowiedzi i zgromadzeń, a także w celu zmniejszenia przejrzystości działań państwa, która jest niezbędnym warunkiem wstępnym demokratycznego funkcjonowania społeczeństwa;

- I. mając na uwadze, że zarówno Raman Pratasiewicz, jak i jego rosyjska partnerka Sofia Sapięga zostali aresztowani po przymusowym lądowaniu w Mińsku samolotu linii Ryanair z Aten do Wilna; mając na uwadze, że Raman Pratasiewicz jest dziennikarzem śledczym i był redaktorem naczelnym kanału mediów społecznościowych Nexta Live z siedzibą w Warszawie, który publikuje informacje o działaniach opozycji i demonstracjach, co stało się preferowanym sposobem organizowania protestów na Białorusi; mając na uwadze, że Raman Pratasiewicz ma status uchodźcy w UE;
 - J. mając na uwadze, że w nagraniu wideo zamieszczonym w internecie Raman Pratasiewicz powiedział, że cieszy się dobrym zdrowiem i przyznał, że odegrał rolę w organizowaniu masowych protestów w Mińsku; mając na uwadze, że wystąpienie Ramana Pratasiewicza w białoruskiej telewizji państwowej wzbudziło niepokój ze względu na widoczne siniaki na jego twarzy oraz duże prawdopodobieństwo, że wystąpienie to nie było dobrowolne, a „przyznanie się” nastąpiło pod przymusem; mając na uwadze, że takie wymuszone zeznania są zakazane na mocy Konwencji ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur;
 - K. mając na uwadze, że w odpowiedzi na przymusowe lądowanie samolotu linii Ryanair UE nałożyła dodatkowe sankcje, w tym ukierunkowane sankcje gospodarcze;
 - L. mając na uwadze, że pomimo represji wobec działaczy związków zawodowych i pracowników za udział w protestach organizacje pracownicze wezwały do zniesienia sankcji gospodarczych wobec białoruskich przedsiębiorstw, ponieważ uważają, że takie sankcje mogą prowadzić do utraty miejsc pracy, niższych wynagrodzeń i dalszego ograniczania ich praw pracowniczych;
1. potępia przymusowe lądowanie lotu Ryanair nr 4978 w Mińsku 23 maja 2021 r. i wzywa Organizację Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego (ICAO) do pilnego zbadania tego incydentu; wzywa władze Białorusi do współpracy z międzynarodowymi instytucjami transportu lotniczego, w szczególności z ICAO, przy dochodzeniu w sprawie wydarzeń związanych z lądowaniem lotu Ryanair nr 4978, aby w pełni wyjaśnić przebieg wydarzeń; przyjmuje do wiadomości oświadczenia władz białoruskich, że są one do tego przygotowane;
 2. wyraża zaniepokojenie tendencją państw do ingerowania z powodów politycznych w międzynarodowy transport lotniczy oraz jego uzgodnione na szczeblu międzynarodowym zasady i normy, ostatnio przez Białoruś, a wcześniej przez inne państwa; przypomina wszystkim państwom o ich obowiązku przestrzegania prawa międzynarodowego w odniesieniu do międzynarodowych przepisów w zakresie transportu lotniczego; wzywa UE do niestosowania podwójnych standardów przy reagowaniu na takie incydenty;
 3. potępia ciągle wytaczanie procesów różnym krytycznym głosom, demonstrantom oraz działaczom społeczeństwa obywatelskiego na Białorusi; z głębokim zaniepokojeniem

odnotowuje dużą liczbę spraw karnych związanych z organizacją i przeprowadzaniem nielegalnych imprez masowych i protestów; wzywa władze białoruskie do natychmiastowego zaprzestania tej praktyki i do radykalnej zmiany kursu; podkreśla, że polityka ta podważa podstawowe normy i wartości białoruskiego społeczeństwa, a także jego spójność;

4. wzywa wszystkie siły na Białorusi i społeczność międzynarodową do zbadania możliwości dialogu i mediacji w celu powrotu do dialogu narodowego między wszystkimi siłami politycznymi, bez wykluczania kogokolwiek z dalszych działań;
5. wzywa władze Białorusi do zapewnienia pełnego poszanowania praw człowieka i praw demokratycznych; wyraża zaniepokojenie z powodu zamiaru przesunięcia wyborów do regionalnych rad deputowanych o półtora roku, do końca 2023 r.;
6. potępia trwające prześladowania dziennikarzy i innych pracowników mediów; wzywa władze białoruskie do zapewnienia pełnego poszanowania praw człowieka, w tym wolności prasy i wolności słowa; z głębokim zaniepokojeniem zauważa, że aresztowanie Ramana Pratasiewicza i Sofii Sapiegi jest oznaką niezwykle niepokojącej eskalacji prześladowań głosów krytycznych, w tym osób mieszkających za granicą; wzywa do uwolnienia wszystkich dziennikarzy i pracowników mediów aresztowanych w związku z protestami;
7. wzywa władze Białorusi do natychmiastowego uwolnienia Ramana Pratasiewicza i Sofii Sapiegi oraz do umożliwienia im opuszczenia kraju;
8. wzywa do niezwłocznego uwolnienia wszystkich więźniów politycznych i wszystkich osób aresztowanych w związku z protestami powyborczymi;
9. ponownie podkreśla swoje zasadnicze stanowisko, zgodnie z którym należy w pełni przestrzegać prawa międzynarodowego, a mianowicie prawa międzynarodowego praw człowieka oraz postanowień Karty Narodów Zjednoczonych dotyczących zasad stosunków międzynarodowych, w tym suwerennego prawa narodów do wyboru swojej przyszłości bez obcej ingerencji lub procedur nakładania sankcji; odrzuca i potępia podwójne standardy w ocenie i stosowaniu tych norm;
10. odnotowuje międzynarodowe poparcie dla protestującego społeczeństwa obywatelskiego na Białorusi, które dąży do przezwyciężenia impasu i znalezienia rozwiązania głębokiego kryzysu;
11. podkreśla, że spirala sankcji nie jest rozsądną alternatywą dla akceptacji dotychczasowej polityki reżimu Łukaszenki, polegającej na selektywnym równoważeniu z jednej strony zacieśniania stosunków z Federacją Rosyjską, a z drugiej strony intensyfikacji stosunków z UE, wyłącznie w celu zapewnienia utrzymania przez reżim władzy politycznej; stwierdza, że obie strategie polityczne zakończyły się fiaskiem i doprowadziły do coraz większych napięć w regionie i represji na Białorusi;
12. wzywa UE do współpracy z OBWE i ONZ w celu zakończenia konfrontacji na Białorusi i powrotu do dialogu narodowego; wzywa wszystkich partnerów międzynarodowych do poszanowania prawa narodu białoruskiego do decydowania o własnej ścieżce rozwoju, wolnej od wszelkich zewnętrznych nacisków i ingerencji;

13. jest zaniepokojony negatywnymi skutkami już nałożonych lub planowanych przez UE sankcji gospodarczych dla całej ludności Białorusi; dlatego też odrzuca sankcje gospodarcze; podkreśla, że grożą one pogłębieniem rozłamu w społeczeństwie białoruskim, przyczyniając się do pogorszenia sytuacji społecznej wielu osób w kraju, i że nie przyczynią się do powrotu do demokracji i pojednania w społeczeństwie białoruskim;
14. uznaje ukierunkowane środki ograniczające wobec odpowiedzialnych polityków lub innych osób winnych łamania praw człowieka i odpowiedzialnych za uciskanie tych, którzy dążą do pluralistycznego społeczeństwa demokratycznego i debaty oraz korzystają ze swoich praw politycznych i społecznych, w tym strajków i wolności słowa;
15. wyraża zaniepokojenie z powodu wzrostu napięcia w regionie; ubolewa nad oświadczeniami oraz polityką Litwy i Polski, które podsycają konfrontację w regionie; wzywa wszystkie zainteresowane strony do powściągliwości i zaprzestania podsycania wewnętrznego konfliktu na Białorusi;
16. wzywa UE do poszanowania trwałego pragnienia większości mieszkańców Białorusi, aby kontynuować współpracę oraz przyjazne i wzajemnie korzystne stosunki ich suwerennego państwa zarówno z UE i wszystkimi jej państwami członkowskimi, jak i z Federacją Rosyjską; przypomina, że stosunki między Białorusią a Rosją są głęboko zakorzenione przede wszystkim w doświadczeniach XX wieku i miały wpływ na procesy transformacji, które rozpoczęły się we wszystkich nowo niepodległych państwach byłego ZSRR po rozpadzie Związku Radzieckiego; podkreśla, że aspekty te nadal wywierają wpływ na te społeczeństwa w okresie transformacji oraz wpływają na konkretne oczekiwania i prawa obywateli do decydowania o przyszłości ich państwa i społeczeństwa;
17. podkreśla potrzebę reorientacji polityki UE dotyczącej Partnerstwa Wschodniego; wzywa do położenia kresu strategiom politycznym, które zmuszają kraje tego regionu do wyboru między współpracą z UE albo z Federacją Rosyjską; przypomina, że na długo przed wybuchem obecnego konfliktu Białoruś podjęła decyzję o nawiązaniu specjalnych stosunków z Federacją Rosyjską i współpracy w ramach Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej;
18. podkreśla pilną potrzebę dialogu regionalnego, obejmującego Rosję i UE, mającego na celu zmniejszenie napięć politycznych w regionie, przywrócenie zaufania i promowanie wzajemnie owocnych stosunków gospodarczych, handlowych i kulturalnych oraz umożliwienie wszystkim zainteresowanym podmiotom cywilnym określenia własnych struktur politycznych, konstytucyjnych i prawnych;
19. z wielkim zaniepokojeniem odnotowuje koncentrację wojsk na granicach między UE a Rosją; wyraża zaniepokojenie, że niestabilność polityczna na Białorusi przyczynia się do konfrontacji militarnej między NATO a Rosją; wzywa do wycofania sił NATO z granic Rosji oraz do rozpoczęcia negocjacji rozbrojeniowych w celu zakończenia rozbudowy sił zbrojnych w Europie i zmniejszenia rosnącego zagrożenia wojną;
20. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii ds.

zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, parlamentom i rządowi państw członkowskich oraz rządowi Białorusi.